I чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 188. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 1-го ЖОВТНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 1, 1958 No. 188. VOL. LXV.

НАЙВИЩИЙ СУД ПРОТИ БУДЬ-ЯКИХ ЗАТРИМОК У ЗДІЙСНЕННІ ІНТЕГРАЦІЇ В ЛИТТЛ РОКУ

Вашингтон. — Найвищий Суд ЗДА на своїй надзвичайній сесії, відбутій в понеділок 29 вересня ц. р., зайнявся ще раз справою інтеграції в Литтл Року і в окремій, прийнятій одноголосно опінії висловився рішуче проти будь-яких затримок у наказаній ним інтеграції в публічних школах Литтл Року. Ні безпосередній спротив ні такі чи інші спроби обминання чи обходу обов'язуючих законів не можуть знедійснити рішення Найвищого Суду про те, що втримування расової сеґреґації в школах є неконституційним актом. Опінія Навищого Суду була зредаґована всіма 9 суддями цього суду і прийнята ними одноголосно і в ній подані причини, чому не може бути ніякої затримки у здійснюванні інтеграції в школах. Рішення Найвищого Суду з 1954 року про неконституційність расової сеґреґації в американських школах стосується — згідно з проголошеною тепер опінією — не тільки до звичайних шкіл, але взагалі до всіх шкіл, що в їх веденні або втримуванні беруть участь стейти з допомогою таких або інших засобів чи заходів. Це місце з опінії Найвищого Суду інтерпретують, як заборону уприватнювання публічних шкіл, з допомогою чого стейтова влада в Аркенсо хотіла обійти рішення Найвищого Суду в справі інтеґрації. В дальшому в опублікованій опінії стверджується історичне право федеральних суддів інтерпретувати Конституцію ЗДА і підкреслюється, що стейтова влада є обов'язана дотримуватися судових інтерпретацій і що кожен стейтовий леґіслятивний чи екзекутивний урядник зобов'язаний вже своєю присягою підтримувати й обороняти федеральну Конституцію. Водночас із проголошенням опінії Найвищого Суду федеральні окружні судді з Омаги, Небраска, доручили Едукаційній Раді в Литтл Року вдержувати далі контролю над середніми школами в Литтл Року і заборонили їй передавати комунебудь права власности, нагляду і ведення цих шкіл, як теж зміняти встановлений для цих шкіл інтеґраційний статус. Цим судовим наказом знедійснено рішення Едукаційної Ради в Литтл Року з 29 вересня про передачу середніх шкіл цього міста під керівництво спеціяльно заснованої за підтримкою губернатора Фобуса корпорації. — Представник Шкільної Ради в Литтл Року заявив, що Рада підкориться наказам федерального суду і не буде змінювати десеґреґаційного стану в 4-ох середніх школах. Але губернатор Фобус відмовився потвердити прийняття судової заборони, яку передавали йому з суду в Омага. Адвокати учительської організації остерігали учителів, щоб не приймали праці в приватних середніх школах, які губернатор Фобус хоче заснувати замість публічних шкіл. — У Норфолку, Вірджінія, зростає домагання відкрити 6 шкіл, які були закриті тому, що суд наказав допустити до них кольорових учнів. 60 протестантських провідників видали окремий маніфест, в якому домагаються відкриття шкіл. Те саме зробили учні школи в Ґренбі. В цих заявах не протестується проти того, щоб в цих школах разом із білими навчалися і неґритянські школярі. Учні середньої школи в Ґренбі скликали збори, звідки вислали петицію до губернатора Ліндсея Алмонда, домагаючись негайно відкрити школу.

Ніксон твердить, що перемога демократів — це зріст безробіття

Індіянополіс, Індіяна. — Віце-президент Ричард М. Ніксон 29-го вересня почав виборчу кампанію промовами в Індіянополісі і Мюнсі, Індіяна, в яких твердив, що коли б в цьогорічних виборах перемогли демократи, то це означало б збільшення податків, подешевшання грошей і зменшення інвестицій у всякі підприємства і внаслідок цього менше число затруднених. Ніксон не скривав факту, що демократи збираються значно скріпити свою більшість в обох палатах Конґресу. Ніксон казав, що якби вибори були відбувалися два місяці тому, то демократи були б здобули 50 більше конґресменів і 10 до 12 сенаторів. Але тепер економічна ситуація поправилася і є надія, що республіканці зможуть знов здобути контролю в обох палатах Конґресу. У своїй промові в Мюнсі віце-президент боронив урядової політики в справі Формози. Він виступив проти тих американців, які кажуть віддати комуністам острови Квімой і Матсу. „Політика рішучости, казав Ніксон, це політика миру, а політика слабости — це політика війни". Ачесон заявив був, що ЗДА не є заінтересовані в Кореї, і 6 місяців пізніше американські хлопці мусіли гинути в Кореї, — пригадував віце-президент. Республіканці дали мир країні, добробут і працю та ґарантують поступ в дальшому житті, а демократи зробили б протилежне, — твердить Ніксон.

В АМЕРИЦІ

● **Демократичний сенатор** із Массачусетс, Джан Ф. Кеннеді заявив, що внесе в новому Конґресі законопроєкт Кеннеді-Айвресі про реформу робітничого закону, який перепав цього року. Кеннеді вірить, що його законопроєкт буде ухвалений в 1959 році.

● **Протестантський проповідник** д-р Мартин Лютер Кінґ почуває себе добре в нюйоркському шпиталі після того, як його поранила ножем неґритянка в книгарні, де він давав автографи на своїй книжці про успішний бойкот міських автобусів в Монтґомері, Алабама, неґритянським населенням.

● **Головний поштмайстер** Артур Е. Соммерфілд повідомив, що поштові уряди накладатимуть грошову кару за неповну оплату поштових листів і карточок аж від 1-го лютого 1959 року. За цей час надавці листів мають призвичаїтися до того, що поштові оплати збільшено, починаючи від 1-го серпня ц. р.

● **Про популярність Бібліотеки ім. Гаррі Трумана в Кензас Сіті, Міссурі,** свідчить те, що в першому році існування її відвідало 161,530 осіб, між ними 15,145 школярів, які прибували зорганізованими гуртами з усіх 48-ох стейтів. Цю бібліотеку відкрито для публічного вжитку 16-го вересня 1957 року.

● **Прізвище головного дорадника** президента Айзенгавера Шермана Адамса, що зрезиґнував 22-го вересня з цього становища, не вміщено у виданій 8-го вересня книжці під заголовком „Члени Товариського Життя у Вашинґтоні". Це значить, що американська суспільна „сметана" визнала Адамса негідним бути її членом.

● **Крайова федерація Республіканських Жінок** прийняла резолюцію, в якій вимагає негайно надати права стейту Гаваям і Порто Ріко, щоб збільшити число стейтів до 51. Конвенція цієї федерації схвалила праці Комісії Гувера в справі реорганізації виконної частини уряду.

ЖОВТНЕВА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ"

Настав місяць жовтень, в якому В-во СВОБОДА вже від п'ятьох років веде свою збіркову кампанію.

Правда, їдучи на 24-ту Конвенцію УНСоюзу, що відбулася в травні цього року в Клівленді, багато з нас мало надію, що зібрані на цій Конвенції делеґати припинять цю традицію схваленням необхідної підвишки передплати СВОБОДИ. На жаль, так не сталось, бо конвенція схвалила тільки доплату 15 центів місячно на покриття схвалених Конґресом ЗДА додаткових поштових оплат за висилку газети, а саму передплату на СВОБОДУ залишено в тій самій висоті 50 центів місячно, яку встановлено вісім років тому, хоч кошта видавання газети збільшились за той час майже вдвоє, як і збільшились заробітки її читачів.

Натомість Конвенція доручила продовжувати традицію попередніх років та впродовж місяця жовтня переводити збіркову кампанію на фонд СВОБОДИ, ВЕСЕЛКИ і англомовного УКРАЇНСЬКОГО ТИЖНЕВИКА. Виконуючи цю постанову та беручи до уваги, що саме в цьому році СВОБОДА відзначає своє 65-річчя а УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК своє 25-річчя, проголошуємо оцим жовтень місяцем

ЮВІЛЕЙНОГО ФОНДУ „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

та звертаємось до всіх з закликом, щоб вони своєю ДОБРОВІЛЬНОЮ ДОПЛАТОЮ ДО ПЕРЕДПЛАТИ і щедрою ПОЖЕРТВОЮ перетворили цю кампанію у справжнє ВСЕНАРОДНЕ РЕФЕРЕНДУМ в користь тих високих ідеалів, що їх репрезентує і обстоює СВОБОДА та її видання.

Усім нам ще в живій пам'яті той великий наступ, що його вели проти СВОБОДИ комуністичні вороги Америки й України, скориставшись коньюктурою під час останньої світової війни. Цю кампанію проти „ґанґстерів зі СВОБОДИ" посилює тепер знову червона Москва, і до неї в цьому поході прилучились ще й російські єдинонеділимці в цій та інших країнах світу. СВОБОДА досі успішно розправлялась з усіми ворогами української волі, розправиться з ними і тепер, якщо в цьому допоможуть їй читачі, допоможе їй українське громадянство. Тому закликаємо всіх:

ДОПОМОЖІТЬ „СВОБОДІ" продовжувати її місію оборони права Українського Народу на ЖИТТЯ, ВОЛЮ І ЗМАГАННЯ ДО ЩАСТЯ!

ДОПОМОЖІТЬ англомовному УКРАЇНСЬКОМУ ТИЖНЕВИКОВІ поширювати українську свідомість і українську правду серед нашої молодої генерації та наших американських співгромадян!

ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" виховувати наших дітей на чесних людей, добрих громадян нашої країни та відданих членів нашої спільноти!

ЖЕРТВУЙТЕ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Упродовж цього тижня всі передплатники СВОБОДИ одержать у цій справі окремого листа, разом із готовою вже, заадресованою та оплаченою на пошті зворотною ковертою, щоб нею переслати СВОБОДІ свою добровільну доплату до передплати і свою пожертву на її фонд та на фонд її видань. Усі пожертви на цей ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД „СВОБОДИ" будуть з подякою потверджені проголошенням імен жертводавців та висоти їх пожертв на сторінках СВОБОДИ.

СВОБОДА уже 65 років безперервно служить нашій Громаді і нашому Народові. Це саме завдання виконує 25 років її англомовний УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК, а від п'ятьох років дитячий журнал ВЕСЕЛКА. У цей ювілейний рік допоможімо СВОБОДІ, щоб вона могла виконувати цю службу з ще більшим успіхом на добро і славу нашого Народу!

В-ВО „СВОБОДА"

Джерзі Сіті, Н. Дж., 1-го жовтня 1958 р.

ЗДА готові вжити атомову зброю на Далекому Сході

Даллас, Тексас. — Командант Стратеґічної Летунської Команди генерал Томас С. Павер заявив на симпозіюмі конвенції Товариства Прихильників Летунства, що ним очолювана команда „готова до акції". Ген. Павер сказав: „Якщо б хтось хотів щось почати, то я думаю, що ми зробили б так, що він пожалував би того. Коли б Хрущов і СССР думали, що вони мають потрібну протилетунську оборону, яка зістрілила б наші бомбовики, то вже тепер була б світова війна". Генерал Павер цю саму думку висказав ще у відповіді на запит журналіста: „Вони (СССР) знають, що не можуть знищити наших бомбовиків, і тому вони такі миролюбні". Одна частина американських бомбовиків є в поготівлі і вдень і вночі, і то тут в ЗДА і закордоном, і за 15 мінут після алярму може відлетіти проти ворога. Генерал Павер в 1956 році їздив разом із генералом Натаном Ф. Твайнінґом до СССР, де оглядали оборонні сили тієї комуністичної країни. Генерал Павер сказав: „Ми дуже добре знаємо наші спроможності проти модерної оборонної системи. Ми вправляємо, практикуємо на всі можливі лади. Це не є наше побожне бажання. Ми дійсно знаємо, який відсоток літаків може повернутися з атаки." В окремій летючці повідомлялося учасників конвенції про „ґльобальний засяг американських джетових бомбовиків". Це перше подібне твердження високого американського військовика під час теперішньої кризи в справі Формози.

Помер посол Володимир Яцула

Вінніпеґ. — В середу 24-го вересня ц. р. помер тут на 50 році життя несподівано від серцевого удару Володимир Яцула, федеральний посол парляменту з манітобської округи Спрінґфілд. Малим хлопцем внеміґрував В. Яцула зі своїми батьками з України в Канаду. Тут у містечку Елма, в Манітобі, він дістав початкову освіту, в Тюлоні закінчив середню школу, учительську семінарію (нормал скул) у Вінніпеґу і довший час учителював в околиці Гвайтмавт, Ман. 1939 року він здобув академічний ступінь бакалавра гуманістичних наук (БА) у вінніпезькому Юнайтед Каледж і Манітобському університеті. Свого часу був членом муніципальної й шкільної рад у Гвайтмавт. В часі минулої війни був директором школи, а після війни займався готелевим ділом. Також був головою Північно-Східнього Учительського Товариства з осідком у Босежур, Ман. У федеральних виборах 31 березня ц. р.

ЧІЯНҐ КАЙ-ШЕК ПРОТИ УГОДИ З КОМУНІСТАМИ

Президент вільного Китаю маршал Чіянґ Кай-шек (перший ліворуч) слухає уважно під час пресової конференції, на якій він рішуче заявився проти всякого угодівства з китайськими комуністами. Він був і є проти переговорів, що їх ЗДА й китайські комуністи ведуть тепер у Варшаві.

Чіянґ Кай-шек заперечує, наче він втягає ЗДА у війну

Тайпей. — Президент вільного Китаю маршал Чіянґ Кай-шек заявив у своїй першій за останніх три роки пресовій конференції, що американське громадянство має назагал фальшиві погляди на ситуацію в обширі Формози (Тайвані). Він назвав нісенітним твердження китайських комуністів, які знаходять віру на Заході, ніби китайські націоналісти хочуть використати острови Квімой і Матсу, як відбивну для наступу проти китайського суходолу. Чіянґ Кай-шек звернув увагу, що зараз напроти Квімою, на острові Амой, комуністи зосередили трикратно більші сили, ніж їх мають націоналісти на Квімою і тому було б божевіллям атакувати Китай від сторони Квімою. Чіянґ Кай-шек заявив, що „ще не вибила година" для збройного наступу проти комуністів. Він переконаний, що комуністи не розпічнуть війни, бо, мовляв, коли б таке сталося, то мільйони китайців на китайському суходолі повстануть проти зненавидженої їм комуністичної влади. Коли б прийшло до війни з комуністами, то — за заявою Чіянґ Кай-шека — вільний Китай не просив би американців ані одного вояка на поміч. Із слів Чіянґ Кай-шека виходить, що вільний Китай хотів би тільки допомоги збоку американської фльоти і летунства. Чіянґ Кай-шек вказував на ролю Квімою, не як пляцдарму проти комуністів, а як оборонного щиту для Формози, Пескадорських островів та всього південного сходу Азії.

У Варшаві продовжуються переговори — без успіху

Об'єднані Нації. — Розмови між американським та комуно-мадярським амбасадорами у Варшаві над справою Формози (Тайвані) і Квімою продовжуються, не видно познак на їх успіх, але водночас обидві сторони очевидячки не хочуть зривати їх, — твердить західня преса. Речник американського уряду заявив представникам преси, що „нема поспіху" в передачі справи конфлікту на Далекому Сході за обшир Формози Об'єднаним Націям. З цього здогадуються, що Америка не тратить надії, що переговори у Варшаві таки доведуть до офіційного, чи тільки фактичного — перемир'я в протоці Формози. Згадані амбасадори відбули вже 5 зустрічей. Вони погодилися перервати розмови на дальших 5 днів. Варшавська преса називає їх „післанцями нот" Вашинґтону і Пейпінґу, стверджуючи повну залежність обох амбасадорів від дуже докладних інструкцій від їхніх урядів. Американський уряд — читаємо в газетах — збирає матеріяли, які він у слушний час міг би оприлюднити на доказ своєї тези про завойовницько - аґресивний характер комуністичного Китаю.

НАТО посередничить у справі Кипру

Париж. — Генеральний секретар Північно-атлянтійського оборонного пакту (НАТО), кол. бельгійський прем'єр і міністер закордонних справ Пол Генрі Спаак, перевів в Атенах наради з членами грецького уряду над конфліктом за Кипр. Спаак запропонував, щоб Англія відклала заповіджену реалізацію свого пляну „тридержавної відповідальности" за Кипр. Туреччина прийняла цей плян і призначила свого репрезентанта до відповідного керівного органу на Кипрі, зате Греція рішуче відмовилась і заповіла боротьбу проти того пляну. Спаак запропонував, щоб перевести конференцію „округлого столу" з участю Англії, Греції Туреччини та репрезентантів кипрських греків і кипрських турків. Щодо згаданого англійського пляну, то Спаак запропонував Англії, щоб змодифікувати той плян в такому напрямку, що поруч з представником Англії на Кипрі існуватимуть грецький і турецькі дорадники, вибрані на Кипрі з-посеред автохтонів того острова. Щодо проєктованих двох національних курій на Кипрі, Спаак пропонує, щоб вони обмежувались виключно до місцевих справ, але, щоб спільними справами цілого острова займалась автономна одна законодатна палата, з представниками від обох цих етнічних груп на Кипрі. Зокрема кипрсько-грецький митрополит Макаріос офіційно передав англійському урядові свій проєкт на створення незалежного від Греції Кипру під протекторатом Об'єднаних Націй. Макаріос стояв раніше на плятформі злуки Кипру з Грецією, тому його теперішній проєкт є примирливіший. Англійський уряд розглядав однаково проєкт Макаріоса, як пропозиції генерального секретаря НАТО Спаака.

АДЕНАУЕР ВИГРАВ ДОДАТКОВІ ВИБОРИ

Бонн. — Християнсько - демократична Унія канцлера Конрада Аденауера виграла обласні парляментарні вибори на терені невеличкого краю Шлесвіґ - Гольштин, що сусідує з Данією. З-посеред 1,233,-000 відданих голосів ця партія дістала 44%, порівнюючи з 32,2% з виборів у 1954 році, та здобула 33 послів у 69-членному парляменті. Найбільша опозиційна партія соціялістів дістала 35,9% голосів і 26 мандатів.

ҐВІНЕЯ СТАНЕ НОВОЮ НЕЗАЛЕЖНОЮ ДЕРЖАВОЮ

Париж. — Французький уряд повідомив голову автономного уряду в дотеперішній французькій колонії Ґвінеї в західній Африці, що згідно з вислідами тамошнього плебісциту над новою конституцією Франції, Ґвінея перестає стояти у державно-політичному зв'язку з Францією та не може далі рахувати на адміністраційну і економічну допомогу від Франції. Ґвінея на західньому побережжі Африки є одинокою заморською посілістю Франції, яка голосувала рішуче „проти" нової французької конституції. Вона має 95,000 кв. миль і понад 2 мільйони населення, з якого 636,-281 висловились проти нової конституції, а тільки 18,012 „за". Голосування „за" чи „проти" нової французької конституції мало для заморських посілостей Франції — за винятком Альжиру — значення заяви, чи дана посілість бажає собі залишитись у складі французької Унії, як її автономна частина, чи відділитись від неї. Генерал де Голь заявив виразно, що кожна територія має право голосувати „ні" на власний риск. Молодий енергійний лідер муринської Ґвінеї Секу Туре, який студіював економію у Празі вже після війни, заявив де Голеві, що його нарід воліє бути „бідний, але незалежний, ніж заможній, але в неволі". Хоча дехто вважає Секу Туре за марксиста чи навіть комуніста, проте, за твердженням західньої преси — він націоналіст, який тільки дістав у Празі і Москві новий поштовх до енерґійнішої антиколоніяльної акції. Французький уряд повідомив Ґвінею, що Франція не хоче робити Ґвінеї труднощів і тому відтягатиме своїх цивільних урядовців ступнево. Не виключають, що між Ґвінеєю і Францією будуть переведені переговори з метою наладнання взаємин на новій базі, але з залишенням Ґвінеї під економічним впливом Франції. Ґвінея здебільша хліборобська країна, що дістає прибутки головно з експорту бананів і горіхів. У початковій стадії знаходиться там алюмінієвий промисл. Ґвінея була окупована Францією від 1890 року. Недільне голосування проти нової конституції Франції перейшло в Ґвінеї в повному спокої і нема там ніяких познак протифранцузьких заворушень. Тільки французький прапор знято з-перед будинку провінційного уряду.

В Ливані залишилась ще лише половина американського війська

Бейрут. — Вже круґло половину висадного війська відкликано з Ливану, себто коло 7,500 вояків відплило вже звідтіль, а других стільки ще залишились. В минулу неділю почав навантажуватись на кораблі вже четвертий з черги — і останній, що там був — курінь морської піхоти. Таким чином відкликано вже з Ливану всі частини морської піхоти, які висадились там в часі між 15 і 18 липня ц. р., а залишилось лише наземне військо. Відкликані курені морської піхоти здебільша залишаються на кораблях 6-ої Середземноморської Фльоти, хоч один із них відплив до ЗДА. Про відкликання решти морської піхоти з Ливану і зредукування до половини американського [illegible] нічого не сказано в комунікатах, щоб не викликувати враження, що новий уряд каже „забиратись геть" американцям. Тим часом в Ливані нема спокою, з тією різницею, що давня проурядова більшість перейшла до опозиції, але вона також розпоряджає „приватною армією" і має палких прихильників в народі, отже може спричинювати фермент. Новий президент Шегаб покликав до уряду здебільша колишних опозиційних діячів і цим викликав протести з табору кол. президента Шамуна.

Об'єднані Нації відновлюють дебату про Середній Схід

Об'єднані Нації. — В цьому тижні на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй буде відновлена справа Середнього Сходу. Станеться це формально у зв'язку з звідомленням генерального секретаря Даґа Гаммершилда, який їздив на Середній Схід, щоб створити там такі умовини, які — за резолюцією надзвичайної сесії Генеральної Асамблеї — облегшили б відкликання американських і англійських військ з Ливану і Йорданії. Гаммершилд, повернувшись до ЗДА заявив, що він не їздив „для переговорювання ані для посередничання", а для здобуття інформацій. Тому докладно не відомо, які саме будуть його рекомендації. Здогадуються, що вони будуть стосуватись побільшення складу обсерваторів в Ливані та заведення такої установи на терені Йорданії і Сирії. Однак нерозв'язаною залишається проблема фактичної господарської бльокади, застосованої і реалізованої до цього часу Об'єднаною Арабською Республікою, всупереч резолюції про взаємне пошанування суверенности та згідливу співпрацю між усіма арабськими країнами, резолюції, що її зголосила також Арабська Республіка.

У СВІТІ

● **У Західній Німеччині** поширились вістки, що, внаслідок побільшення чисельности власної німецької армії, будуть відкликані до ЗДА американські війська. У зв'язку з цим появилось офіційне вияснення, що дійсно німецькі війська переймуть від американців різні стратеґічні вузлові пункти, проте американські війська не відійдуть з Західньої Німеччини, а будуть тільки переґруповані.

● **Уряд муринської республіки Ґани, в Африці,** вислав цілу сотню поліції, щоб арештувати автохтонного вельможу, ватажка одного з племен Нана Офорі Атта II, який провадив безпардонну кампанію проти уряду і, зачинившись у своєму палаці, не слухав ніяких урядових наказів.

● **Совєтський уряд** закупив за $30,000 механічну пральню, яку привіз до Москви американський промисловець Ромен Філдінґ з Лос Анджелесу. Філдінґ хотів був виставити свої машини до прання на осінньому міжнародному ярмарку в Москві, але чомусь той плян не вдався. Однак, Філдінґ спровадив був уже машини до Фінляндії, і, щоб не втратити на транспорті, подбав за дозвіл від большевиків влаштувати власну виставку. Він спровадив 10 машин до прання, т. зв. ляндроматів, сушарню та прасувальну і від 12 вересня ц. р. приймав від москвичів задарма до прання білизну.

● **У Східній Німеччині** „вичищено" віце - прем'єра Фріца Сельбмана, економічного специя. Його критиковано, як одного з приятелів Карля Шірдевана, видатного комуніста, що хотів витиснути секретаря компартії Вальтера Ульбріхта, але програв у тих інтриґах і втратив всі партійні становища. Сельбмана здеґрадували до становища заступника голови комісії економічного плянування.

● **На Формозі (Тайвані)** китайська націоналістична пошта притримала весь минулотижневий транспорт американського журналу „Нюзвік", що мав на титульній сторінці фото комуністичного диктатора Мао Тсе-тунґа. Журнал пущено в продаж після того, як на всіх обкладинках почерез фото Мао Тсе-тунґа вибито печатку з написом „комуністичний бандит".

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕМОГА ЗДОРОВОГО ІНСТИНКТУ У ФРАНЦІЇ

„Сподіваймося, що здоровий глузд, прикметний французькому народові, переможе", — заявив 22 вересня ц. р. на сторінках московської „Правди" Нікіта Хрущов. Очевидно, він мав на увазі такий „здоровий глузд", який проявився б у самогубному послухові французьким комуністам і його, Хрущова, порадам: ступати далі шляхом декаденції, який привів би Францію до політичного й економічного банкрутства і підкорив її московським диктаторам. „Надія" Хрущова здійснилася: переміг дійсно здоровий глузд французького народу, переміг прикметний французам підхід до проблеми, позначившись найбільшою поразкою комунізму, якої зазнав він у Західній Европі від часу останньої війни.

У плебісциті переведеному на терені Франції минулої неділі, взяло участь 84.9% управнених до голосування, разом 22,590,000 осіб, при чому проєкт нової конституції затверджено у такому відношенні до її опонентів, як 4:1. Подробиці нової конституції, що їх палко заперечував і поборював, напр., колишній французький прем'єр П'єр Мендес-Франс, не грають ролі. Їх не аналізував Нікіта Хрущов у своєму, небувалому в культурному світі, втручуванні у внутрішні справи чужої держави, як не знала їх і величезна більшість голосуючих французів. Сутньою рисою нової конституції є покладення кінця перерostові парляментарного партійництва, яке довело Четверту Республіку до 25 урядових криз протягом 13 років, пересічно кожних 6-7 місяців — зміна уряду. Брак політичної стабільности унеможливив і економічне плянування на довший час, підірвав престиж Франції в очах довкільного світу і у великій мірі завинив в найбільшій за останні три роки болячці Франції — її злощасній політиці в Альжирі, бо дав поле для попису демагогії двох крайніх груп — національно-колоніяльної і комуністично-підривної. Тому суттю нової конституції Франції, яка увійде в життя від найближчої неділі, через тиждень після плебісциту, є обмеження прерогатив парляменту на користь прерогатив президента Республіки та уряду, стабілізування влади, спрощення законодатної процедури, уможливлення легшого переведення реформ у заморських посілостях Франції. Все це не подобалось Хрущову, який страшив французів, що нова конституція відкриває двері фашизмові у Франції, який — мовляв — уже почав злигуватися з німецьким „реваншизмом". Французькі маси відповіли на цей заклик Хрущова — голосуванням на користь де Ґоля. Французький уряд навіть не заявив офіційного протесту проти порушення Хрущовим прийнятих у культурному світі і міжнародних обичаїв. Виявилось, що мали рацію паризькі газети, пояснюючи таку толерантність уряду передбаченням, що своєю ароґанцією Хрущов сприятиме перемозі де Ґоля. Моріс Торрез, Жак Дюкльо й інші вожді другої після італійської комуністичної партії найсильнішої в Західній Европі комуністичної партійної організації у великій мірі завдячують Хрущову свою компромітацію.

Недільне голосування означає не тільки введення у Франції нової конституції. Воно означає також — за словами кол. прем'єра Ґю Молле, лідера Соціялістичної партії, — що „французьке робітництво починає отрясатись з комуністичної отрути". 2-го січня 1956 року, в останніх парляментарних виборах у Франції, комуністи здобули 4,711,077 голосів. Минулої неділі 28 вересня 1958 р., всіх взагалі неґативних голосів було 4,624,475, при чому до цієї суми входили також численні голоси соціялістів-радикалів і соціялістів. Часописи ствердужують, що не було в неділю ні одної округи у Франції, в якій опозиція осягнула б більшість, і не було ні одної округи, де не позначився б величезний занепад комуністичних впливів. Усі ті дрібні купці, ремісники та селяни, які голосували за комуністичні списки не тому, що були симпатиками комунізму, а тому, що були невдоволені з політики уряду, і всі ті, що за родинною традицією з 1789 року автоматично голосували за „найлівіших", у неділю віддали свої голоси за сильну владу, персоніфіковану в постаті де Ґоля.

Ставши прем'єром 1-го червня ц. р., де Ґоль, властиво, досі правив провізорично. У листопаді ц. р., в нових виборах він напевно стане президентом із владою подібною, як її має президент ЗДА, хоч у Франції буде збережене окреме становище прем'єра. Від лютого 1959 року почне діяти новий апарат П'ятої Республіки. В оцих найближчих місяцях де Ґоль мусить скласти другий, найважчий іспит своєї державницької мудрости і здібности: закінчити 4-річну війну в Альжирі у порозумінні з мусульманськими патріотами. Це потрібно в ім'я принципу свободи народів і в ім'я добра та сили самої Франції, одної з підвалин вільного світу і його культури.

З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ „СВОБОДИ"

В цьому році „Свобода" відзначає свій 65-літній ювілей. З цієї нагоди добре буде пригадати іншу ювілейну дату „Свободи", її 10-річчя 55 років тому, що ним були заінтересувались два великі письменники України, Михайло Коцюбинський і Панас Мирний, відзначивши той ювілей своїми спеціяльними творами.

Року 1903 Михайло Коцюбинський в листі до Панаса Мирного писав: „Добродій В. Гнатюк звернувся до мене в справі, з якою хотів і до Вас обернутися, та не знає Вашої адреси і через те прохає мене виручити його. Найкраще перепишу частину його листа: „Американські русини обходять з кінцем цього року 10-літній ювілей заснування своєї газети „Свобода". З тої нагоди хотять вони видати ювілейне число, значно побільшене, в якім бажають подати статті, поезії, золоті гадки і т. д. різних наших людей (не лиш письменників) з їх портретами і автографами. Вони бажають, щоб у їх святі взяли участь і галичани, і буковинці, і українці для задокументування національної єдности та для більшої моральної піддержки заморських наших переселенців". Отже д. Гнатюк прохає Вас дуже дати щось невеличке для того числа „Свободи" разом з фотографією і автографом. Коли Ви схочете вволити його волю, то, будьте ласкаві, пришліть на мою адресу все те до 1/XI н. ст., так, щоб 19 с. місяця я міг вже одіслати йому. На мою думку, годилось б ся запомогти американців". Такого листа написав Михайло Коцюбинський 1 жовтня 1903 року.

А 5 жовтня того ж самого року М. Коцюбинський в листі до В. Гнатюка писав: „Дуже Вам дякую за запросини взяти уділ в ювілейному числі „Свободи". На вказаний термін постараюся вислати, що зможу."

В скорому часі М. Коцюбинський виконав свою обіцянку і 18 жовтня надіслав свій твір для „Свободи" разом із листом до В. Гнатюка. **У цьому листі М. Коцюбинський писав:** „Дорогий Добродію! Сповняю свою обіцянку і посилаю Вам для ювілейного числа „Свободи" свої „Хмари" і фотографію з автографом. Не знаю тільки, чи до вподоби буде ця моя дрібничка. Коли вона буде друкуватися, я хотів би, щоб її склали фонетикою. Посилаю також від Мирного, що прислав мені. Він може бути й автографом... Ювілейне число „Свободи" я хотів би мати. Чи не можна б придумати, як його дослати?". М. Коцюбинський висловлював побоювання, що російські жандарми сконфіскують листа з ювілейним числом „Свободи", як це вони зробили з листом, де були вирізки з львівських газет про свято І. Котляревського.

4-го травня 1904 року М. Коцюбинський знову запитує В. Гнатюка: „А що чувати про ювілейний збірник „Свободи"? Я, принаймні, нічого не чув з того часу, як послав через Вас матеріял до друку".

І нарешті 23 вересня 1904 року М. Коцюбинський пише В. Гнатюкові радісного листа з подякою за прислане ювілейне число „Свободи": „На цей раз мені повезло: і листа Вашого і число „Свободи" дістав. Велике ж Вам спасибі за „Свободу". Я вже думав, що не побачу її".

Панас Мирний разом із листом до М. Коцюбинського (5 жовтня 1903 р.) прислав і свій твір для ювілейного числа „Свободи" з такою дописскою: „Засилаю до Вас невеличку віршу, що разом буде слугувати і за автограф для ювілейного числа „Свободи". Чи підійде то вона задля сього разу? Ювілей — це свято; а задля свята годилося б щонебудь бадьорне і радісне. Зміст же віршу зовсім сумний та журливий. Що ж робить, як наша піч тільки таке пече, та й обставини не сприяють веселощам? „Якби добра більш в Україні", — то воно, певне, краще б жилось і краще б почувалось. А то... Русини від лихих обставин утікають аж в Америку, де засновують „Свободу", а наші в Сибіру та на Амур — де через кілька десятків літ забудуть і чиїх батьків вони діти. Хіба ж це добро, після якого бажалося б веселої заспівати? Якщо наші американські земляки згодяться і вас прилучити до свого свята, то хай не здивують, що я засилаю до них своє важке зідхання".

Панас Мирний послав до ювілейного числа „Свободи" свій вірш „Не літа нам такі страшні".

Тепер, коли найстарша українська газета в усьому світі — „Свобода" — святкує своє 65-річчя, варто пригадати, як видатні українські письменники Михайло Коцюбинський і Панас Мирний гаряче відгукнулися на заклик В. Гнатюка взяти участь у 10-літньому ювілеї „Свободи". Ці письменники, стверджуючи національну єдність всіх українців, незалежно від їх державної приналежности, прислали свої твори для ювілейного числа „Свободи".

Панас Мирний у своєму листі порівнює долю українських поселенців в Америці і в Сибіру. Українці в Америці, — пише він, — „засновують „Свободу", а українці в Сибіру позбавлені політичних і національних прав, приречені на винародовлювання. Позбавлені рідної преси і рідної школи, вони, як з сумом передбачає Панас Мирний, „через кілька десятків літ забудуть і чиїх батьків вони діти".За останні 55 років українське населення Сибіру лише на рік — на два одержало дозвіл мати українську школу і українську газету. Але комуністична влада з її русифікаційними тенденціями скасувала цей дуже короткочасний дозвіл, і там і далі, як і за царських часів, панує національний гніт і поневолення українців.

Українці Америки у вільних умовах уже 65 років видають свою щоденну газету „Свобода", будують народні доми, плекають і розвивають національну культуру, видають твори українських письменників, зокрема й твори видатного письменника, прихильника „Свободи", М. М. Коцюбинського.

Подав **П. Одарченко**

СПРАВЖНЄ ОБЛИЧЧЯ ҐОМУЛКИ

З усіх надій, покладаних на Владислава Ґомулку, зокрема з усіх і польських і закордонних сподіванок, що він поведе Польщу окремим „польським шляхом до соціялізму" так, як веде Юґославію Тіто, вийшов один великий „пшик". Прийшовши до влади на хвилях лібералізаційної відлиги в жовтні 1956 року і використовуючи ці революційні настрої для устабілізування себе самого в проводі польської компартії, Владислав Ґомулка, донедавній в'язень створеного ним самим комуністичного режиму, доклав на протязі двох років усіх зусиль, щоб прикрутити знову партійну шрубу і вдержати Польщу в повній ідеологічній і політичній залежності від центру „міжнародного комунізму" — Москви. Політику Ґомулки після жовтня 1956 року дехто пробував оцінювати, як „подвійну гру", але насправді, як показують події останнього часу, всі зусилля й заходи Ґомулки спрямовані на уговтання та приборкання ревізіоністичних настроїв у Польщі і на повернення Польщі до стану комуністичної правовірности і солідарности з Москвою, що існував до 1956 року.

Особливо виразно проявилися справжні інтенції Ґомулки під час його виступу з нагоди чотирнадцятих роковин „Польської Людової Республіки", власне комуністичного режиму, встановленого в Польщі маніфестом т. зв. Люблинського комітету 22-го липня 1944 р., і в започаткованій ним уже відкритій боротьбі з Католицькою Церквою у Польщі (промова Ґомулки виголошена 24 вересня ц. р.).

В річницю „Люблинського маніфесту" Владислав Ґомулка виступив із статтею на тему „вічної і нерозривної" польсько-совєтської дружби. Надрукували цю статтю всі органи польської компартії, але особливого підкреслення надає їй факт, що була вона зараз же на другий день (23 липня ц. р.) надрукована повністю в московських „Ізвєстіях". В цій статті Ґомулка — згідно з колишньою тезою Берута і Сталіна — існування „незалежної" польської „народної республіки" починає від часу „визволення" Польщі совєтськими арміями. Далі Ґомулка, підкреслюючи, що фундаментом польсько-совєтської дружби був і залишається пролетарський інтернаціоналізм і марксизм-ленінізм, доводить, що „незалежне і суверенне існування польського народу, безпека границь Польщі і господарський та культурний розвиток польської батьківщини зв'язані якнайтісніше з соціялізмом і з приналежністю Польщі до великої родини соціялістичних держав". „Пролетарський інтернаціоналізм, — говорив Ґомулка, повторюючи дослівно висловлювання Хрущова й інших совєтських „ідеологів", — є наріжним каменем нашої політики. Ідея марксизму-ленінізму є тривким дороговказом для нашої партії. З цих джерел випливає братня приязнь, яка в'яже Народну Польщу із Совєтським Союзом. Звідси виводяться міцніші за братні, бо ідейні зв'язки, які єднають Польську Об'єднану Робітничу Партію (ПОРП) з Комуністичною партією Совєтського Союзу". Ґрунтуючи польсько-совєтську дружбу на таких „фундаментах", Ґомулка водночас із цим заговорив у своїй статті про „сталеву єдність" між Польщею і Совєтським Союзом в питаннях закордонної політики, особливо у ставленні до західніх „імперіялістів" і їх „аґресії" на Середньому Сході.

Статтю Ґомулки прийняли в Кремлі з „глибокою радістю". На прийнятті, що його влаштувала польська амбасада у Москві з нагоди 14-річчя „визволення Польщі", Хрущов не ощаджував польським комуністам слів признання за їх „пролетарську солідарність" і за те, що „Польща вірно крокує на шляху до соціялістичного будівництва".

Щоб довести ще дальшими, конкретними чинами вірність свою і польських комуністів справі „міжнародного комунізму", польський уряд започаткував боротьбу з єпископатом і Католицькою Церквою, що виявилася передусім в наказаному генеральним прокуратором наїзді поліції на Ясну Гору в Ченстохові. Сам Ґомулка до тієї події не зайняв відкрито свого становища, але, знаючи практику комуністичних режимів, треба думати, що відбувся цей наїзд і пізніші судові процеси проти католицьких священиків за його виразною апробатою. Показав своє справжнє обличчя в цій справі Ґомулка, той самий, який 1956 року встановляв споводну злагоду з кардиналом Вишинським, під час свого виступу 24 вересня ц. р. у промові, виголошеній до партійних „спеців" у ділянці виховання. Ґомулка виступив із гострим обвинуваченням проти Католицької Церкви в Польщі, закидаючи їй відкриту і конспіративну антиурядову діяльність і намагання підірвати й знищити комуністичну систему виховання, встановлену в школах. „Ми мусимо засудити з усією рішучістю, — говорив Ґомулка, — всі намагання перешкодити в нормальній праці наших шкіл... Ніхто, а особливо ті, що стосують насилля і погрози супроти вчителів, не можуть рахувати на нашу поблажливість і на безкарність у своїй діяльності". Виголосив Ґомулка цю свою промову в самому розпалі започаткованої комуністами кампанії за усування хрестів із шкільних заль і за припинення навчання релігії в школах.

Треба підкреслити, що вістки про загострення боротьби з Католицькою Церквою в Польщі збіглися з повідомленнями закордонних кореспондентів з Варшави про зустріч Ґомулки й інших провідників польської компартії з Хрущовим, яка відбулася у Москві або в Криму в серпні ц. р. Конференція ця нібито проходила в атмосфері „повної злагоди і порозуміння" і на ній були вирішені напрямні дальшої політики польської компартії, особливо щодо дальшої „соціялізації" життя в Польщі. З цього погляду перед Ґомулкою стоять тепер два ударні завдання — знищити вплив Католицької Церкви в Польщі і повести дальшу колективізацію сільського господарства. Обидва завдання стосуються ділянок дуже „відсталих" в порівнянні до інших країн комуністичного бльоку, і Москва вимагає тут, особливо в справі колективізації, рішучої і беззастережної дії. Беручи до уваги дотеперішнє прикручування Ґомулкою режимної шруби в Польщі, треба думати, що і ці, поставлені йому Москвою, завдання він виконає, не оглядаючись на бажання чи небажання польського народу.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACTS OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AND MARCH 3, 1933

Of Svoboda (Liberty), published daily except Sundays, Mondays and Holidays at Jersey City, New Jersey, for October 1, 1958.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Dmytro Halychyn, who having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Business Manager of the Svoboda (Liberty) and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, embodied in section 537, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business manager are: Publisher: Ukrainian National Association, Inc. (A fraternal), 83 Grand St., Jersey City, N. J.

This newspaper is published by the Ukrainian National Association, Inc., a fraternal organization, duly incorporated under the laws of the State of New Jersey, under the supervision of the Supreme Executive Committee, whose names and addresses are as follows:

Dmytro HALYCHYN — Jersey City, N. J.
Roman SLOBODIAN — Jersey City, N. J.
Jaroslaw PADOCH — Jersey City, N. J.
Joseph LESAWYER — New York, N. Y.
Anna HERMAN — Maplewood, N. J.
Dmytro HALYCHYN — Business Manager, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owner is: Ukrainian National Assocation, Inc. (a fraternal organization) (no stockholders), 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

3. That the known bondholders, mortgages, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders, and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees hold stock and securities in a capacity other than that of bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the twelve months preceding the date shown above is 20,100

DMYTRO HALYCHYN, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 24th day of September, 1958.
CHARLES H. KLEIN, Notary Public of N.J.
(Seal) (My commision expires Jan. 20, 1963)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ІВАНА ФРАНКА

З дужим задоволенням читав Вашу статтю „Іван Франко... антисеміт" („Свобода", ч. 178). Тішить мене, що Ваше письмо занимається так важною справою — справою співжиття жидівського та українського народів.

Іван Франко був великим поетом, письменником а передовсім гуманітаристом. — Відважна людина, що до кінця свого життя боролась за справедливість і за права людини.

Нам, жидам, дорогі є не тільки „Мойсей", а всі інші твори, що їх написав великий „Каменяр". Іван Франко знав всі слабості характеру людей і такими їх описує.

"Homo sum et nihil humani alienum esse puto" („Я є чоловіком і думаю, що ніщо, що людське, не є мені чуже") — це було мотто у всіх творах Івана Франка.

Не всі жиди думають, що „Форвердс", або „Фрайгайт Кемпфер" виражають опінію жидівського народу, цебто жидівських мас.

Жидівський народ хоче жити мирно зі всіми народами і в тім числі і з українським народом.

І Іван Франко є символом такого співжиття.

С. Еніс

Іст Орандж, Н. Дж.

ПРО ГУБЕРНАТОРА АЛЯСКИ

Свого часу появилася в „Свободі" стаття про губернатора Аляски М. Степовича, в якій подано помилково, що він є сербського походження. Цим учинено кривду хорватам і йому самому, бо він є хорватського походження і сьогодні ще вдома з родиною говорить по-хорватськи.

При цій нагоді хочу ще звернути увагу, що часто у „Свободі" уживають службової накиненої назви „Юґославія" там, де правильно і справедливо має бути Хорватія, Словенія, Сербія чи Македонія. Треба знати, що серби назву „Юґославія" піддержують всіми силами, так само як москалі „Раша" чи бодай вже СССР зі зрозумілих нам імперіялістичних цілей. Тут слід ще підчеркнути, що серби всіх других обов'язково називають юґославцями і сербами, а себе тільки сербами і свою країну Сербією. Чи це правильно? Але, на жаль, це повторюємо ми і інші, які не розуміють справи.

Це пишу з обов'язку, тому що жив в Хорватії. Від хорватів ми все мали захист і знаходили розуміння нашої національної трагедії.

Василь Захаркевич

66 Блур Стр. Судбури Онт. Канада.

Володимир Несторович

КОЛИ СМЕРТЬ СКАЛИЛА ЗУБИ...

(1)

Це є 1-ша частина роману-хроніки „Близька Далеч". Головна акція цілости (9 дальших частин проходить на Сибіру і на Далекому Сході — Зеленому Клині (частково в таборах воєннополонених), а побічна у Львові перед першою світовою війною з численними диґресіями, зокрема в кадрове та фронтове життя австрійських вояків у перших роках тієї війни. Бурхливі прояви революційних і контрреволюційних акцій вздовж сибірської залізничої маґістралі, політична гра інтервентів, національний рух серед українських поселенців, екзотика східніх народів — це яскраве тло, на якому змальований побут і пригоди полонених українців-галичан, зокрема героя роману Юліяна Рухлинського. Другий персонаж з тих, які виступають у цій першій частині, Мирослав Жакринич, з'являється теж у кінцевих частинах твору, як співробітник японських інтервентів.

Цар Миколай, де твої сини?
В Шибалині, при долині, всі там полягли...
(З народної пісні)

В густій чорній барві безмісячної і беззоряної ночі розгубились безслідно контури стовбурів лісу. Довкола розгорілась темрява. Аж боязко, що може очі посліпли... І тиша яка!.. Хоч ні. З боків десь таки чути як сплять люди. Дехто інколи похраплює, то начебто вередує у сні чи навіть плаче. Лише спереду, де причаїлись ворожі ватаги, суне якась зловіща, моторошна тиша. Юліянові Рухлинському вже вдруге здається, що це зграя чорних котів скрадається „відтіля". Він навіть в уяві бачить, як вони ступають з лапи на лапу, обережно, щоб не тріщало сухе гілля під ними... І думає: дурне! Яким робом коти, звідкіля вони тут, де одна проти одної стоять озброєні ворожі армії, відділені річкою і засіками колючого дроту... Юліян пригадує собі раптом, як тиждень тому будував теж уночі на лісовій галявині дротяні загорожі. Він ще сьогодні гордиться виконаним ділом... І всі думки його зосереджуються тепер коло того.

Наказ прийшов на одну ніч раніше, чи пак він його собі сам приніс. Увечері викликали його до батальйону. Насправді це вже була ніч, але ясна. На душі йому теж було ясно. Юліян давно вже подав прохання на відпустку і тепер, коли його кличе капітан, він сповнений тривожно-радісними думками. Твердою військовою ходою перейшов шмат лісової стежки, що підносилась угору, звернув біля землянки санітарного пункту (у сяйві місяця різко відбивав червоний хрест на білому полотнищі, а з віконця просякало тьмяне світла лямпи) і швидко ввійшов у землянку команди. Стояв на струнко, поки капітан приязним тоном запросив сісти.

Вигляди на відпустку були добрі (Юліянові міцно постукувало серце)... За десять днів повернеться Шульц. Він уже видужав і займе тимчасово Юліянове місце. Капітанові приємно, що міг підтримати прохання про відпустку. Дійсно, бути так близько Львова і не могти заскочити до рідних!

— Щоправда, — говорив далі капітан, — є вісті, що москалі готують наступ і змасовують військо теж на нашому відтинку. Коли вони рушать — невідомо. Я думаю, що ти вже встигнеш до того часу повернутись і що затримки в урльопі не буде. Зрештою, — додав посміхаючись — чи нам, фронтовикам, не завжди треба бути готовими на несподіванки?.. Та поки вискочиш з траншей, щоб франтом блиснути на вулицях Львова, мусиш ще виконати одне відважне діло...

Капітан показав на мапу, що лежала на столі, рябіючи від барвистих закреслень.

— На цій лісовій галяві бракує ще дротяної загорожі. Тут, де ліс уривається і підходить вгору (він показував пальцем на мапі), кінчається те, що ми досі спромоглись будувати, і починається знову нагорі. Бічна сторона лісу зовсім не забезпечена колючим дротом. Оце саме й завдання для тебе, Рухлинський. Цю грізну прогалину треба заповнити. Ахіллева п'ята, розумієш? Недалечко в лісі вже стоять заготовлені дерев'яні козли з дротом. Їх треба принести, вкопати і пов'язати, щоб міцно трималось. Десятка людей вистачить тобі до того.

— Макс! — гукнув капітан на джуру. — Налий коньяку.

Цокнулись чарками.

— За успіх у роботі з дротом і за відпустку-

Випили і капітан налив уже сам чарки по вінця.

— А тепер, майн юнґе, вип'ємо за твій близький аванс. У відзнаках кадета буде тобі приємніше показатись. Думаю, що поки поїдеш на відпустку, я вже встигну вручити тобі номінацію. Еге ж! (Він поклепав його по плечу). Уявляю собі радість і гордість твоєї дівчини! Тільки тримайся гордо, по-офіцерськи!.. На аванс ти таки заслужив, і то не на аспіранта ,а просто вже на кадета...

Юліян відчув теплий приплив щастя, що виповнило йому груди. Хотів знайти відповідні слова подяки, та в ту мить джура покликав капітана до телефону. Рухлинський, стукнувши закаблуками, випалив „данке, гер гавптман!", і стиснувши подану руку, вискочив із землянки. Схаменувся, коли опинився на краю лісу, і в далині побачив, як праворуч у срібному сяйві місяця бовваніли будинки Бережан. Неначе сположений якоюсь думкою, він негайно завернув і пішов лісом. Попав на якусь стежину і довго нею, не поспішаючи, тюпав. Боже! Як приємно було думати про ті речі, що їх почув у батальйонній команді.

Раптом почув чиїсь кроки. Прислонений рукою електричний ліхтарик, скерований просто в очі, збентежив його.

— Ах ти волоцюго! — почув голос, що зразу видався знайомим. — Чи може в дезертири пошився?

Притишений басовий реґіт дивно звучав поночі в лісовій глушині.

Мирослав! Жакринич! — крикнув схвильований Рухлинський. — Звідкіля ти тут, безнадійний грішнику?

Перед ним стояв товариш із старшинської школи, з яким він навіть трохи подружився був, поки інтриґа „кішасоні"-мадярки в Надь-Варад, що гралась ними обома, не скаламутила приязни. Правда, пізніше, в полковій кадрі ворожнеча минулась. На прощальному бенкеті, коли Жакринич відходив на фронт і коли ця ж дорога через місяць також стелилась Юліянові ,вони відновили при чеській сливовиці побратимство, сміючись по щирості з хитрощів байдужної вже мадярки. „Інші міста — інші дівчата", — відома приказка, що в німецькій мові так добре римується, була сущою правдою в їх вояцькому побуті.

— Знаєш, Юліяне! Це прекрасно склалось, що ми зустрілись. Сам Бог мені тебе послав. Мені треба в цю ніч дружньої душі. Ходив уже до Марка (знаєш ту „мамалиґу" з Карцабу?), але він повіявся кудись по „фельдвахах". Ну, служба — не дружба. Повертаюсь, аж тут гульк! Хто їде? Юлько, батярина львівський, що завжди мені ногу підставляв у дівиць, як тільки я до якоїсь розігнався. Але хай! Судитись будемо, як смертельно підстрелимо московського ведмедя. А пропо — чи не Шекспір і чи не Отелло назвав уперше Росію — ведмедем?.. Але чепуха! В цю ніч мусиш бути моїм гостем... Ти файний хлоп! Дай писка!

Д-Р О. ДЕРЕШ

(Посмертна згадка)

І знов в рядах „Старої Войни" УГА залопотів зловіщими крильми ангел смерти. Тим разом відійшов від нас у кращі засвіти Олесь Дереш, не тільки народний діяч Стрийщини і Долинщини та старшина УГА, але і письменник.

А якщо „там, у нас дома" ще дзвонять церковні дзвони, то напевно на парохіяльній церкві в Долині вечірній дзвін вдарив старозвичаєве за усопших і в одному місці маркантніше зойкнув, щоб сповістити місто Долину і околиці, що дня 10-го вересня 1958 року відійшов у засвіти, там ген-ген, далеко за океаном, їхній народний діяч та опікун долинської „Рідної Школи", адвокат, оборонець долинської округи селян, Олекса Дереш.

Але відгомін тієї сумної вістки понісся не тільки над порожніми вже та посоловілими полями Долинщини; він відбився гомоном також від підніжжя підкарпатських лісів, які О. Дереш, як неабиякий знавець та любитель природи, описував так по мистецьки у своїх фейлетонах, таки вже тут за океаном на сторінках „Свободи". І відомість та, блукаючи по лісах, спинилася і на Гошовській Горі, якої листя дерев, коло зруйнованого вже ворогом монастиря зашелестіло молитвою за Того, який, у своїй творчості, не забув про ту славну місцевість на Підкарпатті. Вістка про смерть О. Дереша затривожила і Стрийщину, колиску його діточих літ, точніше родинне гніздо — Добряни. Перелітала вона з Долини понад „Стрия цвітучі береги", стрийський „Народний Дім", в якого комнатах громадських установ та товариств просидів молодим діячем неодну північ. Майоріла вона і над тими стежками з дитячих літ, які топтав Олесь дитиною, ходячи до стрийської гімназії чи на спортові вправи.

Не помилився д-р Калина Влодко, коли на сходинах „старої войни" скарав жартом „хлопці, ми вже не войсько, а панахидники". Часті вістки на сторінках преси змушують нас хоч в уяві прощати тих, що відходять на вічний спочинок, що були творцями Першого Листопада. Доводиться і мені попрощати цією дорогою Покійника не тільки, як кол. старшого віком товариша гімназії, старшину УГА і як товариша пера. Ми тому власне „товариші пера", бо почали писати щойно на склоні літ. Але і тут Він старший, бо хоч написав небагато, то самі шедеври. Часто, на фейлетони в газеті ніхто не пише рецензій, але ті, що вийшли з-під пера О. Дереша, то таки вартують окремої згадки.

В скромному моєму архіві в течці „Вибирані речі" збереглась частинно і творчість Покійника (вирізки зі „Свободи"), а між іншими і опис відпусту на Гошівській Горі. Дереш описав фрагмент, коли то на заклик збірщика на „Рідну Школу" в Долині і сліпець-лірник жертвував свою лепту, дарма, що сам її випросив. Що за прекрасна сцена, сильвета патріота сліпця - лірника, якого лепта була найціннішою в цілій зібраній сумі.

А скільки прекрасних описів природи карпатських лісів, та яке глибоке знання духовости дядька - мисливого в описі „Вівчар" В діялозі старого Андрія з своїм внуком автор відкриває незнаний багатьом читачам світ гірського села, та родинне тепло під стріхами тих курних хат.

В оповіданні „Трос медведів з білою латкою" вводить автор читача не тільки в закулісі ловецького спорту, але в роздумуваннях поодиноких медведів, малює високі вальори етики звіринного світу, яка западає, на жаль, на наших очах серед людства.

А чи не найсильнішою річчю автора була його лебедина „Межа", в якій змальована душа селянина, нового скитальця, що цілим своїм єством тужить за залишеною в Краюріднею і за самостійним господарством на своїй земельці. Це вже психологічна студія, а не оповідання чи фейлетон. Герой оповідання Іван попадає на одну з американських фарм, а по одержанні з дому від жінки листа, розмовляє на самоті сам з собою: „Чого ж тужу я, немудрий? За чим? За селянською бідою? За тим, що гарував від ранку до вечора, не доїдав, не досипляв, працював як віл, і не міг кінців до купи звести. Не можу нарікати, що тепер живеться мені зле. Грошей в банку доволі, що і чотири такі лани купив би (за які йшов в оповіданні процес). Наші діди, здається, ніколи автом не їздили, а я їду кожного дня до праці. Голоду не знаю, вбраний ходжу, як пан".

Але все старому Іванові, тут в Америці чуже. І поле з жовтою глинкою, і земля, яку розтирає пальцями, пахне сиристю та хемікаліями, а не природним навозом. Ліс тут німий, не чути радісного співу пташини як дома, а повітря в містах переповнене бензиною, що тягарем лягає на груди.

Автор змалював нам тип селянина Долинщини. Ті шедеври повинна родина видати збіркою, бо наші наслідники пера, незнаючи Рідного Краю та краси нашого Підкарпаття, подібних речей вже не напишуть. Автор у згаданих спогадах про старого Івана зрадив, що і Він тужив за Рідною Землею, і та власне туга встромила в його руки перо, на склоні літ. То ж хай сняться Покійникові всі радісні Йому фрагменти зі шляху Його трудолюбивого життя. Діточа безжурність на лоні запашних піль, дібров, лук, мальовничого, родинного села Добряни, радісні, переможні вмарші з Армією УГА у Чортків, Бердичів, Житомир та Золотоверхий Київ, а по війні адвокатська канцелярія в Долині та його люблені ним дядьки інтересенти з їхнім притаманним сердешним привітом: „Добридень, Пане місіонашу". А ми, то будемо з Покійним все розмовляти і линути думками до Його могили, читаючи Його нариси.

Андрій Кігічак

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

НОВИЙ ЖУРНАЛ „ВСЕСВІТ"

Наприкінці серпня почав виходити в Києві новий літературно - мистецький і громадсько - політичний журнал „Всесвіт". Новий орган Спілки письменників України і Українського т-ва культурних зв'язків із закордоном — місячник обсягом на 20 друкованих аркушів. Як сказано в редакційній передмові, „цей журнал є першим такого типу журналом в історії України". До його редколегії ввійшли: А. Білецький, В. Василевська, А. Малишко. Л. Первомайський, М. Рильський, Ю. Смолич та ін. В першому числі „Всесвіту" вміщені привітання закордонних комуністичних попутників: Люї Арагона, Ельзи Тріоле, Пенчо Печева, Н. Тарновського, Людвіґа Ренна, Дайсона Картера.

ПОЛТАВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ І ДОСІ НЕ ВІДБУДОВАНО

Понад півсторіччя тому засновано Полтавський краєзнавчий музей. За роки його існування зібрано тут величезну кількість надзвичайно вартісних експонатів з історії цього краю, його фльори і фавни. До війни цей музей був одним із найбагатших в Україні. Тепер, — читаємо в „Радянській Україні", — з усіх скарбів музею відвідувачі можуть бачити трохи більше як півтори тисячі експонатів. Зруйнований під час війни будинок музею й досі не відбудовано, а під експозицію приділено два невеличкі фліґелі на подвір'ї. Решта експонатів псуються, втрачають свою цінність. До того ж їх не бачать відвідувачі. Відбудовувати музей почали ще 11 років тому. Відтоді минуло багато часу, але зроблено дуже мало. Треба сказати, що й все те, що зроблено у відбудові приміщення музею, зроблено а би як, непродумано. Електрич. інсталяцію влаштували ще перед встановленням даху, і тому від дощів та негоди вона і всі дерев'яні конструкції попсувались.

КРІПАКА ЗАВЕРНУЛИ НАЗАД ДО ПОМІЩИКА

У „Радянській Україні" з 14 серпня вміщено лист до редакції, який кидає яскраве світло на безправність положення колгоспників у „робітничо - селянській державі", на 41-му році її існування. Ось що пише автор цього листа Василь Косяненко:

„В лютому 1958 року мене прийняли як літературного працівника до сосницької районної газети „Червоний Прапор". Я старався сумлінно виконувати завдання редакції, з радісним хвилюванням підготовляв до друку перші замітки, писав кореспонденції. Тільки б набиратися сил і рости. Та раптом мене звільняють з роботи. А за що? На це запитання редакція, райком й обком партії дають різні відповіді. Чому ж вони так бездушно поставилися до мене?

В одному з квітневих чисел „Червоний Прапор" надрукував мою статтю „Щоб ліси шуміли", в якій я гостро, але справедливо критикував керівників сосницького колгоспу „Шлях до комунізму" за те, що з їх вини були вкрай занедбані колгоспні ліси. В статті наводилось численні факти свавільного нищення лісів.

Секретар партійної організації „Шлях до комунізму" тов. Жуковський своєрідно зареаґував на цей критичний виступ газети. „Ну, писако, стережися!" — сказав він мені. Невдовзі трапилась йому нагода здійснити загрозу. На районній нараді в присутності секретаря обкому партії тов. Шевчука він заявив, що Косяненко, мовляв, наш колгоспник і працювати йому треба не в редакції, а в колгоспі.

Зразу ж після наради тов. Шевчук викликав редактора районної газети тов. Артюха і накинувся на нього з криком: „Щоб і духу Косяненка не було в редакції!"

І колесо закрутилось... Саме в той час, коли студент-заочник Василь Косяненко успішно складав екзамени, його звільнили з роботи. „У зв'язку з тим, говориться в наказі редактора, — що тов. Косяненко В. є колгоспником і взятий на роботу літпрацівником редакції без дозволу управи колгоспу, згідно з вимогою управи колгоспу від 14 травня 1958 року... з посади, що він займає, звільнити".

9-РІЧНИЙ АЛЬФІЗІ ДИРИҐУВАВ ОРКЕСТРОЮ

Ню Йорк. — 28-го вересня 9-річний хлопець Джов Альфізі дириґував симфонічною оркестрою в Карнеґі Голл, де колись тією оркестрою дириґував славний його земляк Артуро Тосканіні. Музичні рецензенти пригадують, що як ще в 19 віці 19-річний Тосканіні дириґував по раз перший в Ріо де Жанейро, то італійський часопис надрукував його карикатуру в коротких штанах. 9-річний Альфізі дійсно мав короткі штани під час дириґування, але це зовсім йому не перешкодило лівою рукою притишити чельо, а правою одночасно повчити дерев'яні духові інструменти (вудвіндс). Критик Джан Бріґґс пише в „Ню Йорк Таймсі", що Альфізі слушно зганив чельо, яке почало фальшувати.

● Крайова Симфонічна Оркестра на весні 1959 року відбуде турне по 20 головних містах Південної Америки. Оркестра складається з 96-ох музикантів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бавнд Брук, Н. Дж.

Академія для відзначення Дня Української Зброї.

Між містами Ню Бронсвік і Бавнд Брук в Ню Джерзі розкинулась українська оселя. Її тут називають українським селом. Знають її українці в Ню Йорку, Филаделфії, Трентону, Пасейку, Нюарку і багатьох міст ЗДА, бо тут в літній сезон, майже щонеділі влаштовують „пікніки" різні українські організації.

21-го вересня ц. р. був осінній день. Можна було сподіватись проливного дощу, який міг би стати на перешкоді уряджанню академії. О 5-ій годині вечора вже почали з'їжджатися гості з Трентону, Нюарку, Пасейку і з інших найближчих міст. Місцеві ж громадяни поспішили в пору. Коли стрілки годинника наближалися до часу відкриття Академії, актова заля Консисторії вже була заповнена. О 6-ій годині академія почалась пастирським благословенням отця Святослава і виконанням американського національного гимну. До трибуни підходить голова місцевого Відділу ОДУМ-у Володимир Григоренко. Він коротко промовляє такими словами: „Сьогодні відзначаємо національне свято. Свято української зброї. 30-го серпня 1919 року — це незабутня дата. В той день об'єднані Армії УНР вступили в столицю нашої Вітчизни, вигнавши відвічного ворога — московсько - комуністичну орду за межі столиці". Промовець згадав тих, що полягли смертю хоробрих за Вітчизну, і закликав вшанувати їх пам'ять хвилинною мовчанкою. Голова Відділу ОДУМ-у закликав своїх друзів-одумівців шанувати тих лицарів українського війська, що є ще в живих. Голова Відділу ОДУ-у в імені юнаків і юначок привітав славного лицаря українського війська, учасника походу на Київ в 1919 році, — генерала Олександра Загродського і попросив його до слова.

Генерал подав характеристику тих подій, що відбувались в Україні в 1919 році і тих кровопролитних боїв, що їх зводила Армія УНР з червоним окупантом. Після промови генерала О. Загродського виконав бандурист Володимир Юркевич „Думу народню", а за тим і „Розпрощався стрілець". Мистецьке виконання цих пісень справило незабутнє враження на слухачів.

Наступною точкою академії був реферат Василя Григоренка на тему: „Київ під ворожими окупаціями". Доповідач оповів про всіх окупантів, починаючи від половців і кінчаючи сучасним окупантом, комуністичною Москвою. Доповідач насвітлив минуле, сучасне й майбутнє Києва. Зворушливими місцями реферату були ті, коли доповідач згадував руйнування святинь міста Києва московськими большевиками і коли згадував голод в Україні, штучно витворений Москвою, щоб знищити непокірний український народ. Доповідач закінчив свій реферат словами: „Ми впевнені, що прийде ще час, коли під дзвони св. Софії, український народ буде молитися за своє звільнення від московсько - комуністичного рабства".

В другій частині академії був концерт, в якому брали участь мистецькі сили, й діти, молоді одумівці.

Програму концерту, як і програму всієї академії, провадив член управи місцевого відділу ОДУМ-у, студент університету, Юрій Яцкевич. Він запросив бандуриста Володимира Юркевича і співака Юліяна Духника для виконання „Маршу Україна" (слова Ів. Багряного, музика Гр. Китастого). Другою точкою сольоспіву п. Юліяна Духника була пісня — „Їхав стрілець на війноньку", під акомпаніямент бандури. Їх присутні нагородили гучними оплесками.

Після того з невеличкої кімнати почали висовуватись уквітчані голови юних одумівок і одумівців. Це декляматори. Їх було понад десяток. Підготовою цих молодих декляматорів керував культурно - освітній референт Відділу ОДУМ у студ. унів. Олександер Тонкошкур. Першу декламацію виконала Тетяна Смогоржевська — Володимира Сосюри, „Любіть Україну". Схвильовано і сміливо звучали її слова, а присутні нагородили її оплесками. Другий декляматор — юний одумівець Віктор Григоренко „Наша рідна зеля", (автором якого є його тато). 9-річний одумівець вперші виступав але не губився. Декляматор закінчив такими словами: „Нас не зморить нудьга, не зламає й журба, не поборе й недоля лихая. Під вогнем і мечем долетим і дійдем, до Тебе, Вкраїно, свята!". — і дістав за це оплески.

Наступною точкою були сольоспіви у виконанні солістки пані Людмили Костецької під акомп. бандури (В. Юркевич). Вона своїм мистецьким голосом привабила увагу слухачів. Першою піснею її була „Повій, вітре, на Вкраїну", а другою — „Місяцю ясний". Солістку вітали і провожали теплими оплесками.

На чергу прийшли дальші декламації. Вірш М. Рильського — „Україна визволяється" — продеклямувала Галина Сидорук. В козацькому однострої виступив Юрій Степаненко, — юний одумівець. Він деклямував поезію М. Щербака — „Золоті Ворота". Милий Юрчик, виконав цей вірш по мистецьки.

Серед мистецьких сил, що виконували програму, був в залі і американець українського походження Мирослав Нагірний, який української мови не знає, але вміє на акордеоні виконувати українські пісні. Він виконав — „Засвистали козаченьки" і „Ой видно село". Із менших дівчаток була тут Леся Козар. Вона продеклямувала вірш Ол. Олеся — „Українське військо", нарешті появився другий „козак", в однострої. Це, найменший із всіх декляматорів. Володимир Корнієнко. Йому, мабуть 4—5 років. Але він сміливо деклямував „Пам'ятник Богданові Хмельницькому". І йому, як найменшому, найбільше плескали. Дитячу програму завершила Галина Смогоржевська, гарно продеклямувавши поезію М. Рильського — „Моєму крайові".

Останніми точками програми були сольоспіви Володимира Юркевича, під акомп. бандуери. Виконав він повстанську пісню — „Дума про козака Шугая" і „Стрілецьку пісню", а на „біс" ще одну пісню.

Член Головної Виховної Ради ОДУМ-у М. Степаненко висловив всім учасникам академії подяку, а її організаторам побажав дальших успіхів — в уряджені подібних імпрез. На закінчення промовив до присутніх отець Григорій Петюк і також подякував всім за жертвенну працю в уряджені академії. **В. Г.**

Балтімор, Мд.

Українська участь в американській параді.

Як кожного року, так і цього громадяни — мешканці Мерилендського стейту, а особливо балтіморці, величавою парадою святкують важні історичні події не лише для Мерилендського стейту, але теж і для цілої країни.

Від декількох років ця парада відбувається в другу неділю вересня. В склад такого свята входять наступні історичні події:

„День Оборони" — церемонія для відзначення успішної оборони Балтімору в 1814 р., коли то американські збройні сили відбили в кілька разів переважаючі війська британців, — „День Конституції" — святочне вшанування важливого державного документу, найстаршої Конституції в світі, і — „День Американця" (Я Американець) — свято нових громадян.

Головна частина наради розпочалась по полудні в 2-ій год., в якій брали участь військові частини, організації ветеранів, вогнева сторожа та різні цивільні організації. Як подає місцева преса понад 300-000 мешканців міста приглядалося параді. При Лінвуд евеню на підвищеній трибуні відбирали дефіляду визначні почесні гості, сенатори, губернатор Т. Р. МекКелдін, і посадник Балтімору Т. Д. Алесандро.

В тій параді взяли участь і українці, що її зорганізував Осередок СУМА ім. Першого Листопада. Майже в цілості виступив Осередок із старшим членством та Юним СУМ-ом, і українська молодь, що є згуртована при УАПЦеркві та шкільна дітвора укр. доповнюючої школи при Українській Катол. Церкві св. Михаїла. Українську групу очолив голова Осередку СУМА п. Царик. Взяли теж участь і наші священики: отець радник Василь Соловій, парох з Куртіз Бею, церкви св. Петра й Павла (укр. кат.) і о. Лев Дорош, та парох УАПЦеркви о. Андрій Ілінський. Священики їхали у відкритім авті, прикрашеному національними українськими і американськими прапорами. Три хорунжі, в сумівських одностроях, несли американський, український прапори та свій сумівський. Всі сумівці в одностроях, а інші одягнуті були в чудові українські національні строї, крокували до такту оркестри „Монрое" з Вірджінії. Нашу групу багато глядачів фотографували та накручували на фільми. Коли укр. група переходила біля гучномовців, то можна було почути прихильні коментарі. Теж прочитано і виголошено через голосник гасло, яке несли сумівки — „Мирна коекзистенція — є передишкою для російського імперіялізму".

Того ж самого дня на телевізії висвітлено частину паради, в тому цілу українську групу, при чому коментатор зазначив, що це українці, нарід з-за залізної куртини, добре зорганізована група своєю участю в параді засвідчує льояльність цій країні. Теж переповів повище цитований транспарент. Наступного дня, себто 15-го вересня місцева газета „Ди Балтімор Пост" на першій сторінці помістила знімку нашої групи.

Успіх у параді був великий, як свідчать коментарі в пресі і телевізії.

Т. Царик

ЄВГЕНІЯ ЗАРИЦЬКА,

як „Херубіно" в опері „Весілля Фіґаро", Моцарта, виступить з власним концертом в Тавн Гол в Ню Йорку 25-го жовтня ц. р. При фортепіяні проф. Р. Савицький.

Продовження конкурсу ОПДЛ на тексти пісень

З огляду на те, що на конкурс, проголошений Управою ОПДЛ на тексти пісні - молитви, пісні - гимну і пісні - маршу для дітей кожного віку, наспівають ще й далі твори, та й з огляду на побажання авторів, Управа ОПДЛ рішила продовжити реченець конкурсу до 15 листопада 1958 р.

Управа ОПДЛ надіється, що продовження речинця конкурсу заохотить до участи в ньому і тих наших поетів, які, хоч може досі не творили для дітей, але доцінюють вагу високомистецької творчости для них.

Пригадуємо, що тексти пісень мають відповідати релігійним і національним ідеалам, а своєю мистецько - поетичною формою та музичномовною простотою — сприйманню та розумінню дітей кожного віку. Мусять мати також рефрен.

Нагороди: перша — $75,00. друга — $50,00, третя — $25,00.

Твори надсилати під гаслами, а в окремій конверті подати, крім гасла, дійсне прізвище і адресу автора.

Адреса для надсилання творів:

Association of Ukrainian Writers for Children,
49 Laws Street, Toronto 9, Ontario, Canada.

При цій нагоді Управа ОПДЛ складає подяку за пожертви на фонд ОПДЛ, що їх зложили, крім ф-ми Е. Думин і С-ка в Торонті в сумі $50,00, — такі установи:

Українська Кредитова Спілка в Торонті — $75; Кредитова Кооператива „Будучність" в Торонті — $100.00; Кредитова Спілка при українській католицькій парохії Пречистої Діви Марії в Торонті — $100,

Торонто, - Ню Йорк, 15 вересня 1958 р.

Управа Об'єднання Працівників Дитячої Літератури.

● До совєтського уряду вплинула скарга від професора Гарвардського університету Гарольда Бермана в імені спадкоємців Артура Конана Дойла, славетного автора сенсаційних романів і оповідань, творця Шерлока Голмса. Його спадкоємці скаржаться, що москалі заробили на творах Конана Дойла коло $3 мільйони, не заплативши ні сотика гонорару.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 2-га Ев.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 3-го жовтня ц. р. відбудеться вечір Українського Театру, у програму якого ввійде слово Йосифа Гірняка про дев'ять років Українського Театру в Америці і прослухання першого випуску довгогральних платівок звукозаписної студії УТА. Початок о год. 8-ій веч.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Український Католицький Інститут** створено у Филаделфії заходами єпископа - помічника Филаделфійської архиєпархії Кир Йосипа Шмондюка. Завдання Інституту о х о п и т и навчанням релігії, українського обряду й українознавства учнів не-українських шкіл у Филаделфії. Викладачами в Інституті будуть о. проф. М. Пиріг, проф. д-р Григор Лужницький, д-р П. Ісаїв і ред. Ст. Конрад. Навчання в Інституті почнеться дня 4 жовтня ц. р.

● **У Всеамериканській Конвенції Хемічної Асоціяції,** що відбувалася в днях 7 до 12 вересня ц. р., в Шикаґо, взяв участь теж і молодий український дослідник докторант Антін Шутка із Пенсилвенійського Університету. Він прочитав на цій конвенції доповідь на тему „Досліди над іррадіяцією променями альфа, бета, ґамма і дельта тетрафенильпрофіни".

● **Проф. Ярослав Рудницький,** голова УВАН у Канаді, вернувся дня 22 вересня до Вінніпеґу після 4-ритижневого перебування в Західній Европі. Проф. Рудницький був офіційним канадійським делеґатом на 6-ому Міжнародному Конґресі Назвознавства (Ономастики) в Мюнхені, Зах. Німеччина і брав участь у працях конґресу, як предсідник його двох сесій і як прелеґент із доповіддю про українські й слов'янські прізвища в Канаді й ЗДА. Після Конґресу проф. Рудницький відвідав Український Вільний Університет, де мав конференції з проф. І. Мірчуком, деканом Ю. Бойком, проф. Ю. Студинським й ін. Він відбув теж наради з Управою Українського Шекспірівського Товариства в Мюнхені й Гайдельберґу. Перед відлетом до Канади проф. Рудницький взяв участь в „Українському Конґресі" на Світовій Виставі в Брюсселі, виголошуючи доповідь на тему „Европейська одність із мовознавчого погляду". Подорож проф. Рудницького відбувалася з допомогою Канадійської Ради (Канада Кавнсил) в Оттаві й ЮНЕСКО в Парижі.

Богдан Ю. Юрчишин дістав стипендії

Серед нашої молоді, що вперше цього місяця вписуться до вищих шкіл, є студент Богдан Юрій Юрчишин, якому два провідні американські університети „Джанс Гапкінс" і „Гарвард" заоферували чотирирічні стипендії по 1,000 і 1,400 долярів річно.

Юрій, син інж. Дмитра і Ірини Юрчишин, закінчив середню школу у Гіббінґ, Міннесота, де як взірцевий учень очолював кілька шкільних і позашкільних молодечих клюбів та був президентом студентської ради. В 1957 році він був здобув тритижневу поїздку до Об'єднаних Націй у Ню Йорку та з представниками молоді з різних стейтів і держав знайомився з працею тої організації. Весною цього року Юрій як делеґат Гіббінської Гайскул виступав у „Моделі Об'єднаних Націй" у Вінніпеґу, Канада. Тепер він їде до Балтімору на премедичні студії у Джанс Гапкінс Університеті.

Віримо, що Юрій і там запише якнайкраще ім'я студента з України.

12-го вересня 1958 Н. Н.

Тисячі осіб впали жертвою тайфуну в Японії

Токіо. — В минулу неділю далекосхіднього часу тайфун Іда вдарив в центральну Японію, віючи в обширі самого Токіо силою 100 миль на годину. Одночасний зливний дощ підніс рівень рік на 15 цалів. Ріка Кано, піднісшись на 23 цалі, виступила з берегів і буквально змила в море кілька сел. Початковий підрахунок шкід говорить про 60,000 до 120,000 акрів рижових піль, які перемінились в озера, перервання шляхів у 870 місцях, зірвання 244 мостів та обсунення землі в 1,875 пунктах. Люди шукали схоронища в шкільних будинках та на дахах вищеположених домів, але про долю тисяч осіб нема ще докладної вістки. Дехто підраховує скількість затонутих на 2,000 осіб. Американський амбасадор Даґлес МекАртур (другий), висловив співчуття на руки уряду Кіші. Уряд призначив на негайну допомогу 40,000,-000 єн, себто 112,000 долярів та звернувся з закликом до приватних банків і промисловців прийти з приватною допомогою потребуючим.

Юґославія спутує совєтську пропаґанду

Београд. — Юґославський уряд заборонив совєтській амбасаді висвітлювання совєтських фільмів для юґославської публіки. Большевики мають в Београді „Русский" дім культури з публічною читальнею і бібліотекою та кінотеатром, де двічі або тричі в тиждень зовсім безплатно висвітлюється для широкої публіки совєтські фільми. Відомо, що не існує совєтських фільмів без політичної тенденції. Недавно юґославське міністерство закордонних справ звернуло увагу совєтській амбасаді, щоб вона не розсилала своїх пропаґандивних „бюлетенів", в яких м. і. гостро критиковано Юґославію та виклятий тепер Москвою „ревізіонізм".

● **Блаженка Воденліч, чемпіонка їзди на лещетах,** що прибула з юґославськими туристами за Західньої Німеччини, зголосилась на поліції з просьбою признати їй право політичного азилю. Її чоловік утік з Юґославії ще минулого року і тепер є інструктором баварської кошиківської дружини.

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:
ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ____
Ім'я і прізвище ____
Адреса ____

Моя НОВА адреса така:
Ім'я і прізвище ____
Адреса ____
Адреса ____

„ГУЛА-ГУП" У ПЕРЕМОЖНОМУ ПОХОДІ

Гра в „гула-гуп" (обруч) захопила дітвору усієї Америки, яка доходить у ній до справжнього мистецтва. На фото: вчителька школи ім. св. Кантіюса в Клівленді сестра Мері Коррін одержує лекцію гри в „гула-гуп" від своїх учнів.

Стратегічна Летунська Команда ЗДА „готова до акції"

Даллас, Тексас. — Секретар летунства Джеймс Г. Даґлес промовляв 27-го вересня на прийнятті в зв'язку з конвенцією Товариства Прихильників Летунства і сказав, що ЗДА готові покористуватися атомовою зброєю в китайському конфлікті. Він згадав про ті летунські з'єднання ЗДА, які вислано на Далекий Схід. ЗДА вже мають одну ескадрилью керованих ракет „Матадор" в Кореї і одну на Формозі. Ці керовані ракети можуть користуватися також і нуклеарними бомбами і можуть летіти на в і д д а л ь 500 миль. „Американський інтерес вимагає продовжувати наші змагання і риск на Далекому Сході' — сказав секретар летунства Даґлес, який також підкреслив, що войовничість комуністичного Китаю підтримує СССР, бо перед бомбардуванням островів Нікіта С. Хрущов відвідав був столицю комуністич н о г о К и т а ю — Пейпінґ.

Губернатор Фолсом врятував негра від електричного крісла

Монтґомери, Алабама. — Губернатор Джеймс Е. Фолсом пом'якшив кару смерти 45-річному негрові Джіммі Вилсонові на досмертну в'язницю. Вилсон був засуджений на кару смерти за пограбування 1.95 доляра у 82-річної жінки Естеллі Баркер. Згідно з алабамським законом грабунок під час ночі можна карати карою смерти. Крім того Вилсона оскаржували за пробу знасилування пані Баркер, але він це заперечив і його за це не судили. Адвокат Вилсона Фред Грей заявив, що він старатиметься про зменшення кари своєму клієнтові і внесе апеляцію, бо розправа відбувалася неформально. Коли Вилсонові сказали про заміну кари смерти на досмертну в'язницю, він втішився цим. Згідно з місцевим законом він зможе бути звільнений після того, як відсидить 15 років. Губернатор Фолсом зменшив кару Вилсонові, бо цією справою цікавився цілий світ і дивувався, як можна карати смертю людину за $1.95.

ВСЯЧИНА

Охороняють ведмедів ґризлі

Сірий ведмідь (ґризлі) в Алберті є найлютішою і найстрашнішою тварниною в Канаді. Величиною він поступається тільки перед аляським ведмедем, який є найбільшою в світі м'ясоїдною тварниною. Та без уваги на їхню войовничість число ведмедів - ґризлі постійно зменшується. Тому уряд Алберти недавно створив охоронну площу величиною 8,000 квадратових миль для зберігання цих тварин у північно - центральній Алберті.

Ведмеді цієї раси є помітно більші від своїх близьких кревняків — гірських ґризлі і чорних (або цинамонових, ведмедів. Ведмідь-самець вагою понад 800 фунтів не належить до рідкости, а їхні передні кіґті є понад п'ять цалів завдовжки. Найбільший у світі сірий ведмідь, з усіх досі відмічених важив понад 900 фунтів, коли його застрілено в околиці Лессер Слейв у 1953 році. І два інші найбільші ведмеді походили приблизно з тієї самої околиці. Життєвий цикл рівнинного ведмедя є подібний до людського, згідно зі звітами зоологів. Молоді осягають повний зріст у віці від 12 до 18 років. Природна довжина їхнього життя виносить до 50 років, але є випадки, що деякі з них живуть 5, а то й 10 років довше.

В останніх роках рівнинні ведмеді бували жертвою нерозбірливого стріляння. Деякі з них знаходять свою смерть під час шукання за відпадками поміж таборами нафтових пошукувачів і робітників при тартаках. Албертійські розпорядки тепер вимагають, щоб відпадки зсипувано на відповідно великій віддалі від таборів. У випадку, коли ведмідь загрожує людям, або пошкоджує приватну власність, урядові лісні службовці є уповажнені до відповідної протиакції. К. С.

Полярне сяйво

Полярне сяйво — одно з найгарніших і найвеличніших небесних явищ. Воно має вигляд дуже розсіяного світла, малопомітного навіть при місяці. Інколи сяйво нагадує хмарки, стрічки або заслону з зеленкуватим чи червонястим відблиском.

Наука розглядає полярні сяйва як світіння розріджених газів земної атмосфери під впливом частинок сонця, що випромінює не лише енерґію, а й різні невидимі заряджені й невтральні частинки, швидкість яких досягає сотень і навіть тисяч метрів на секунду. При зіткненні тих частинок з молекулами розрідженого повітря виникає світіння.

Радіоактивні риби

Американський к о р а б е л ь „Роббе" виловив у районі Філіппінських островів на глибині 7,500 метрів рибу- рефлектор. Вона зовсім пласка і важить 700 кілограмів. Її луска випромінює світла, яке обпалює шкіру людини. Походження радіоактивности риби не встановлене.

Американська компартія відзначила свої ювілей без ентузіязму

Ню Йорк. — Комуністична партія цієї країни 26-го вересня відзначила 39-річчя свого існування без надзвичайного ентузіязму, який видно було при подібних нагодах в минулих роках. В Карнеґі Голл зібралося коло 1,300 осіб, які вислухали промов і які вислали депеші до президента Айзенгавера і державного секретаря Джана Форстера Доллеса, домагаючися допущення комуністичного Китаю до ОН і відкликання американських військ із Формози. Американські комуністи не мають причини до ентузіязму, бо в 30-их роках їх було коло 80,000, а тепер їхня партія має, як оцінював колишній в и д а в е ц ь „Дейлі Воркер-а" Джан Гейтс тільки 7,000 членів. Та близькі до партії люди твердять, що ця підривна партія має тепер тільки 3,000 членів. Одні члени розчарувалися в комуністичних обіцянках і втекли з партії, бачачи добробут в ЗДА і нужду в СССР, а деяких самі комуністи „вичистили" з своїх рядів.

ТАРЗАН, ч. 4135. Могутня сила.

Коли Тарзан ішов слідами збіглого втікача, на нього знenацька напали члени „Ордену Черепів".

Вони сподівалися додати ще одну жертву до свого кривавого діла, але не взяли під увагу дикої люті божка джунглів!